

Образи і запах війни в Україні

Деякі з моїх образів війни в Україні повертаються до мене знову й знову. Це образи не мертвих, а живих. Образи живих людей посеред невимовної жорстокості.

...Стара жінка з борідкою з підвалу житлового будинку в Чернігові. Вона жила в темному підвалі півтора місяця. Коли російські війська пішли й бомбардування припинилися, минув іще тиждень, перш ніж вона наважилася вилізти з підземелля. Вперше я побачив її в тому підвалі за тиждень від початку великої війни. Це була доглянута літня жінка в гарному одязі. І розмовляла вона інтелігентно. Наступного разу я побачив її в квітні. У неї відросла ріденька біла борідка, довгі волосинки були не менше десяти сантиметрів завдовжки. На жінці була брудна куфайка, від її колишнього одягу залишилося тільки подерте ганчір'я. Від неї так смерділо, що неможливо було стояти поруч. А її мовлення стало настільки невиразним, що розмовляти з нею не мало сенсу.

За півтора місяця постійні обстріли та страх, що супроводжував їх, перетворили розумну жінку на розгубленого безхатка. Її бородате обличчя з божевільним поглядом відбилося в моїй пам'яті, як плакат.

...Український офіцер на позиціях поблизу Авдіївки, де вже кілька місяців точаться жорстокі бої. Ми п'ємо з ним каву на командному пункті й говоримо про те, що відбулося з нами за цей час. Він сміється, розповідаючи про своє життя. Раптом заходить молодший офіцер, відводить його вбік і щось повідомляє. Той знову підходить до мене і скупі спові-

щає, що із шістнадцяти солдатів групи, яка вчора вийшла на завдання, повернулося тільки дев'ятеро. А тоді продовжує розмову й через дві хвилини знову сміється.

Це був момент, коли я зрозумів, наскільки спокійно українські офіцери й солдати сприймають смерть. Смерть – це така ж буденність у житті цих людей, як ранкова кава для нас. Усі змирилися з тим, що кожен день може стати для них останнім.

Той офіцер загинув через місяць. Снаряд влучив просто в бліндаж, де він перебував разом із трьома іншими бійцями. Перед моїми очима досі стоїть картина, як він дуже спокійно говорить, що семеро з шістнадцяти солдатів загинули.

...Сім'я із сином-інвалідом у Торецьку. В їхньому під'їзді багатоповерхівки два верхніх поверхи обвалилися внаслідок ракетного обстрілу. Родина живе на першому. Вони єдині, хто залишився в цьому під'їзді.

Мати тримає на руках сина, який страждає на м'язову атрофію, і каже йому: "Боже, як я тебе люблю!" Вона не хоче виїжджати, бо не має куди їхати. Жодної допомоги для сина не отримує, бо ніхто туди допомогу не возить. Вони живуть тільки любов'ю. Це мій спомин про материнську любов.

Жодне фото чи відео не здатне передати весь жах війни в Україні. Я зрозумів, що жорстокість війни часто криється в деталях, які важко передати візуально. Наприклад, є специфічний запах війни. Це суміш смороду гнилої плоті, бруду, сечі, горілого й багатьох інших речей.

Як на мене, саме історії звичайних людей найліпше передають нищівність війни в Україні.

Саме це висвітлює своїми оповідями Вагур Лайяпеа. Поза тим відповідаючи в них на питання, де українці знаходять сили протистояти всій цій жорстокості.

ЯАНУС ПІРСАЛУ, журналіст

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Врятувати Марію

Михайло і Любов. Тридцять вісім і тридцять вісім. Робітники заводу імені Ілліча в Маріуполі. Любов – кранівниця, Михайло – зварювальник. Їхня донька Марія навчається на першому курсі харківського університету.

Імена всіх трьох змінено. Я не фотографую. В Маріуполі у Михайла залишилися мати й сестра. Мама збожеволіла під бомбами, каже Михайло. Він сподівається поїхати по них, вивезти обох. Якщо вони ще живі.

Я звик слухати. Але це завжди відбирає багато сил. Михайла слухати важко.

Те, що він переживає, ліється з нього потоком. Він говорить три години поспіль. В окремі моменти мені вдається перебити його й повернути до основної теми. Історії мають властивість розгалужуватися, як гілки яблуні. Іноді їх потрібно підрізати.

Маріуполь – місто Марії. Божа Мати, на честь якої греки, що прибули з Криму, назвали збудоване ними місто, не змогла його захистити.

Говорячи про Маріуполь 10 березня 2022 року, глава Української Греко-Католицької Церкви архієпископ Святослав (Шевчук) заявив, що російські агресори перетворили місто

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Наша війна в Україні

У легенді про святий Грааль згадується король, який через за давнену рану не міг ходити. Лицар Парцифаль, зупинившись у його країні, побачив дивну процесію. Однак він не поцікавився, що це за процесія. Як і що це за жінка з чашею в руках її очолює. Він спостерігав, проте ні про що не запитував. І там, де мали статися зміни, все залишилося так, як і дотепер. Жінки не вагітніли, дерева не плодоносили, корови не давали молока, а король зоставався знерухомленим. Тому що Парцифаль був навчений ввічливо мовчати й ні про що не запитував.

Російський письменник Артур Соломонов поділився історією про петербурзького священника. Того заарештували за твердження, що російські солдати, загиблі в Україні, не потрапляють відразу до раю. Його звинувачують за статтею “поширення неправдивих відомостей про армію”.

Причини мовчання можуть бути різними. Зручність. Страх. Злість. Може, мене це не стосується. Може, це минеться. Може, хтось інший із цим розбереться.

Рано чи пізно це станеться. Не омине нас, якщо ми не втрутимося. Ми, естонці, живемо по сусідству з Росією, що напала на Україну. Ми можемо бути наступними. Або наступним буде хтось інший, а до нас черга дійде згодом. Це не має значення. Наш сусід зі сходу – це народ, який утратив моральні орієнтири. Народ, обрані правителі якого ретельно навчали ненавидіти нас. Серед них, безперечно, є люди, які цього не бажають. Однак на них ніхто не зважає, а більшість мовчить. Раптом омине?

Історії, вміщені в цій книжці, я писав в Україні й Естонії в період із травня 2022-го по червень 2023 року. Я намагався показати людей, чії душі й далі роздирає ця нелюдська війна.

ВАГУР ЛАЙЯПЕА
Суурупі, 25 червня 2023 року